

Til:

HF IFIKK Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk
HF IMK Institutt for medier og kommunikasjon
HF IAKH Institutt for arkeologi, konservering og historie
HF ILOS Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk
HF ILN Institutt for lingvistiske og nordiske studier
HF IMV Institutt for musikkvitenskap
HF IKOS Institutt for kulturstudier og orientalske språk

Dato: 08.05.2012

Saksnr.: 2012/5656 RASMUSGA

Høring - omorganisering av fakultetets forskerutdanning. Forslag til endring av ph.d.-programmets organisering fom. 2013

Instituttene ved instituttstyrene inviteres med dette til å komme med høringsuttalelser til fakultetets forslag til ny organisering av ph.d.-programmet ved HF.

- *Skal fakultetet omorganisere ph.d.-programmet eller beholde dagens ordning?*
- *Er det positive erfaringer med dagens ordning fakultetet bør ta vare på og bygge inn i ev. ny organisering?*
- *Er det forslag til endringer i den foreslåtte organiseringen som vil gi våre kandidater et enda bedre forskerutdanningstilbud?*

Frist for høringsuttalelser er 4. juni. Instituttens uttalelser legges på saksnr 2012/5656 i ePhorte innen fristen.

Bakgrunn

Fakultetet har i løpet av 2011 evaluert HFs ph.d.-program. Programmets styrker og svakheter er diskutert med ph.d.-kandidater, ph.d.-utvalgsledere, instituttledere og forskningskonsulenter. Fakultetet har iverksatt arbeid med utvikling av felleskurs og veiledningsoppfølging og har innført incentivordninger for veileder og institutt for å bedre oppfølging og gjennomføringstid.

Det er stor enighet om at også selve organiseringen av ph.d.-programmet skal vurderes, mht. å oppnå et bedre faglig tilbud, bedre kvalitetssikring og koordinering av tilbudet, tettere oppfølging av kandidatene og fornuftig ressursbruk.

Konklusjonen etter vurdering av dagens forskerutdanningstilbud er at det ikke er godt nok. Kandidatene bruker generelt for lang tid og for mange fullfører ikke graden. Det faglige tilbudet er dels for fragmentert og dels for lite relevant for mange av kandidatene. Fagmiljøene er for lite involvert i kandidatenes forskerutdanningstilbud og potensialet i samarbeid mellom de ulike ph.d.-linjene og mellom linjer og institutt har bare delvis blitt utnyttet. Ansvar for å følge opp kandidatene og veilederne er uklart både for kandidatene selv, for instituttene og for utvalgslederne. Formelle krav til innholdet i kandidatenes opplæringsdel har vært ulikt fra linje til linje og blitt endret med nye ph.d.-utvalgsledere.

Med ph.d.-linjenes plassering utenfor instituttene samtidig som ph.d.-utvalgene har vurdert stipendsøknader, har det blitt for svak kobling mellom på den ene siden søkere og på den andre siden gode veiledere og forskningsmiljøer. Ph.d.-kandidater tatt opp på bakgrunn av individuelt interessante og gode prosjektsøknader vurdert av ph.d.-utvalgene, har opplevd at de ikke tilbys relevant veiledning og et godt fagmiljø når de får sin arbeidsplass på instituttet. Det er en generell utfordring at fordelingen av stipendstillinger tar utgangspunkt i individuelle søkere innenfor hele bredden av fag ved HF, uten særlig hensyn til hvor vi har forutsetninger for å tilby god forskerutdanning.

Prosess

Forslag til ny organisering av ph.d.-programmet ved HF sendes nå ut på høring og instituttstyrene er høringsinstanser. **Instituttenes frist for skriftlig tilbakemelding er 4. juni.**

På bakgrunn av de diskusjonene som har vært og tilbakemeldingene som er gitt fra bl.a. instituttledere, ph.d.-utvalgsledere og fakultetsstyret, blir kun ett forslag til modell for organisering presentert. Alternativet til en slik omorganisering vil være å beholde dagens organisering med sju ph.d.-linjer, ev. med mindre justeringer i de faglige inndelingene.

Omorganisering av ph.d.-programmet legges frem som vedtakssak i Fakultetsstyret 22. juni. Instituttenes høringsuttalelser vil følge som vedlegg til saksfremlegg.

Dagens organisering

Det humanistiske fakultet har ett ph.d.-program, som er strukturert og administrert i sju ph.d.-linjer. Ph.d.-linjene er faglig sammensatt uavhengig av, og i mer eller mindre grad sammenfallende med, instituttgrensene. Linjene er ulike både mht. størrelse (antall kandidater og antall søkere) og faglig heterogenitet. Programmet har siden 2007 hatt følgende ph.d.-linjer:

- Linje for filosofi
- Linje for språkvitenskap

- Linje for historie
- Linje for kultur- og religionshistorie, arkeologi, asiatiske og afrikanske studier
- Linje for musikk- og teatervitenskap, estetikk, kunst- og idéhistorie
- Linje for litteraturvitenskap og klassiske fag
- Linje for medievitenskap og journalistikk

Alle kandidatene tas opp til ett og samme ph.d.-program, men sorterer under en av linjene. Kandidatene kan benytte seg av tilbud på tvers av linjene. Hver ph.d.-linje har et ph.d.-utvalg med en ph.d.-utvalgsleder med ansvar for at linjen gir et tilfredsstillende faglig tilbud til ph.d.-kandidatene i tråd med gradens forskrift, fakultetets programplan og kandidatenes behov. Kandidatene rapporterer til utvalgsleder, som har ansvar for å følge opp kandidatens progresjon og/eller veiledningsforhold der det er behov. Utvalgsledervervet har vært utlyst internt på fakultetet for perioder på 3 år og utvalgsleder frikjøpes mellom 200 og 500 timer avhengig av linjens størrelse.

Ph.d.-utvalget oppnevnes etter forslag fra utvalgsleder og settes sammen etter faglige hensyn, men også med hensyn til å begrense antallet medlemmer. Erfaringen viser at ph.d.-utvalgene i begrenset grad har vært involvert i å utvikle konkrete tilbud ved ph.d.-linjen. Det er ph.d.-utvalget som iht. fakultetets retningslinjer behandler stipendsøknader etter åpen utlysning, gjennomfører intervjuer og avgir delinnstilling før fakultetets videre behandling. Utvalget behandler også søknader om opptak til ph.d.-programmet fra personer med ekstern finansiering.

Ressurser brukt på ph.d.-programmet

Fakultetets forskerutdanning finansieres i hovedsak over fakultetets budsjett for fellestiltak. Ph.d.-utvalgslederne frikjøpes, ph.d.-linjene tilføres et fast beløp i driftsmidler og utvalgslederne søker om støtte til ulike forskerutdanningstilbud.

• Frikjøp 7 ph.d.-utvalgsledere	812.000
• Driftsmidler til utvalgsledere	84.000
• Driftsmidler til ph.d.-linjene	250.000
• Budsjett ph.d.-kurs fakultet	400.000
• Frikjøp ph.d.-undervisning til institutt	195.000
Sum	1.741.000

I tillegg kommer tidsbruk til medlemmene av de 7 ph.d.-utvalgene. 18-20 personer i tillegg til utvalgsledere, fører timer i timeregnskapet for møtevirksomhet og ikke minst for stipendsøknadsbehandling. Stipendiaterepresentantene i utvalgene kompenseres med forlenget stipendperiode og fakultetets budsjett for dette er ca 300.000 årlig.

Instituttene administrerer hver sin ph.d.-linje. Instituttet avgir administrativ støtte til ph.d.-linjen, hovedsakelig ved at forskningskonsulent arbeider med planlegging og gjennomføring av kurs e.l., bistår i

arbeidet med å gjennomføre fremdriftsrapportering og søknadsbehandling, oppdaterer kandidatoversikter og har løpende kontakt med kandidatene, og er sekretær for ph.d.-utvalget. I tillegg jobber forskningskonsulenten, eller en annen ved instituttet, med gjennomføring av bedømmelsesprosesser og disputas. I fakultetsadministrasjonen er ca. 1,3 årsverk avsatt til forskerutdanning og doktorgradsbedømmelse.

Behov for forbedringer

Gjennomgang, evaluering og diskusjon omkring ph.d.-programmet har identifisert behov for forbedringer av forskerutdanningstilbudet ved HF.

- Behov for et mer faglig relevant tilbud av høyere kvalitet og en større grad av aktivisering av fagmiljøene.
- Behov for bedre oppfølging av den enkelte kandidat, mht. progresjon, veiledning, kurs mm.
- Behov for felleskurs og *utvikling* av ph.d.-tilbudet (stikkord: kvalitet, relevans, kvalifikasjonsrammeverk, generiske ferdigheter, fremtidsrettet forskerutdanning, samarbeid med andre institusjoner)
- Behov for tydeligere struktur på programmet, bedre koordinering av kurstilbudet, større forutsigbarhet for kandidatene, ensartet krav til innholdet opplæringsdelen og uttelling for kursdeltakelse.
- Behov også for å bevare friheten og fleksibiliteten til å sette sammen deler av opplæringsdelen med eksterne kurs, konferanser etc.
- Behov for å knytte stipendiatene tettere til fagmiljøene, men samtidig sørge for at stipendstillingene i større grad konsentreres til sterke fagmiljøer som kan ivareta stipendiatenes behov for veiledning, integrering, internasjonalt nettverk og faglig aktivitet.

Målsetning for ny organisering

UiO har i Strategi 2020 satt seg høye mål for ph.d.-utdanningen. Med fokus på veiledning, god faglig og sosial integrasjon av ph.d.-kandidatene i forskningsmiljøene og et faglig relevant kurstilbud, vil UiO styrke og utvikle ph.d.-utdanningen slik at den blir mer attraktiv internasjonalt. I tråd med UiOs plattform for ph.d.¹, vil HF at kandidatenes forskerutdanningen skal være forankret i forskningsmiljøer av tilstrekkelig kvalitet og størrelse, og at den skal foregå i samspill med andre forskningsområder og i en internasjonal sammenheng.

Organiseringen av ph.d.-programmet og forskerutdanningstilbudet generelt, må ha som målsetning å sørge for:

¹ Universitetsstyremøte 24.04.2012: http://www.uio.no/om/organisasjon/ledelsen/styret/moter/kart_prot2012/04-24/7%20sak%20ferdig.pdf

- At det gis forskerutdanningskurs av høy kvalitet.
- At det tilbys forskerutdanningskurs som er faglig relevant for den enkelte kandidat.
- At forskerutdanningen ved HF oppfyller læringsmålene i i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket og tilfredsstillende kravene til et ph.d.-program ved UiO.
- Forutsigbarhet for kandidatene, både mht. hvilket tilbud de får og mht. hvilke krav de blir møtt med, uavhengig av hvilken enhet de er tilknyttet.
- God oppfølging av kandidater og veiledere, både med tanke på fullføring av forskerutdanningen og med tanke på kvaliteten i arbeidet som gjøres.
- Kvalitetssikring av forskerutdanningstilbudet og av opptak av kandidater til programmet.
- At det legges til rette for samarbeid om ph.d.-tilbud på tvers av enhetsgrenser og med eksterne parter.
- At ph.d.-kandidatene tilknyttes sterke forskningsmiljøer med gode nasjonale og internasjonale nettverk.
- Fornuftig og effektiv bruk av ressurser, både til faglig tilbud og administrasjon av fakultetets samlede forskerutdanningstilbud.

Forslag til ny organisering av ph.d.-programmet ved HF

Organiseringen av forskerutdanningen og ph.d.-programmet må svare på de ulike utfordringene og bidra til de forbedringene som det er behov for. I dette høringsnotatet presenterer vi en modell der instituttene erstatter ph.d.-linjene som ph.d.-programmets faglige og administrative enheter, samtidig som fakultetet tar en mer aktiv rolle for koordinering og kvalitetssikring. Vi ber instituttstyrene vurdere hvor godt dette forslaget svarer på behovene for forbedring og målsetningene for ph.d.-organiseringen.

Organisatoriske hovedprinsipper

Instituttene får økt ansvar for at alle kandidatene tilknyttet instituttet får et tilfredsstillende forskerutdanningstilbud.

- Dette kombineres med fellestilbud samt koordinering av krav og tilbud på tvers av instituttene. Det opprettes et ph.d.-programråd ved fakultetet, bestående av de som er ansvarlige for forskning og forskerutdanningen i instituttene ledergrupper.
- Fakultetet fordeler stipendstillinger før utlysning, vurdering og tilsetting ved instituttene.

Institutt

Dette forslaget til ny organisering av ph.d.-programmet ved HF innebærer å utvikle de sju ph.d.-linjene, slik de er organisert i dag med ph.d.-utvalgsledere på hver linje, som enheter på et nivå mellom fakultet og institutt. Ph.d.-programmets inndeling i linjer oppheves og erstattes av instituttene som programmets enheter/studieretninger.

Kandidatene må fortsatt kunne benytte seg av forskerutdanningstilbud på tvers av instituttgrensene, men instituttene overtar ansvaret for å gi et relevant forskerutdanningstilbud til alle sine kandidater (egne stipendiater og eksternt finansierte kandidater) og for oppfølging av kandidatene og deres veiledere. Der instituttet ikke selv alene kan gi et relevant tilbud til en eller flere av sine kandidater, må instituttet ta initiativ til å etablere et tilbud i samarbeid med andre institutter, ev. i samarbeid med eksterne institusjoner. Instituttene må sammen med kandidater og veiledere identifisere hvilke kurs etc. kandidaten har behov for.

Ansvaret for forskerutdanningen ligger hos instituttleder, men vil i praksis ofte delegeres til forskningsleder. Ved store institutter med mange ph.d.-kandidater vil det kunne være aktuelt å ha egne verv som ph.d.-ansvarlige. Det må lages beskrivelser for hvordan forskerutdanningen skal administreres ved instituttene. Kandidatene må ha en kontaktperson med ansvar for faglig tilbud og oppfølging av veilederforhold. Hvert institutt må også ha en representant i fakultetets programråd for ph.d.-programmet, dette vil være den i instituttets ledergruppe som er ansvarlig for forskning og forskerutdanning.

Ansvaret for ph.d.-tilbudet kommer nærmere fagmiljøet, som kan gi et mer relevant tilbud til den enkelte kandidat. Instituttene får et større ansvar og forskerutdanningen gjøres til en del av instituttets ordinære virksomhet. Det fjernes med dette et nivå i organisasjonen og ansvarsforholdet blir tydeligere. Vi tror dette vil gi bedre oppfølging av kandidatene. Ansvar for og insentiver til å få kandidatene gjennom doktorgradsutdanningen plasseres nærmere hverandre ved at ph.d.-linjene fjernes.

Fakultet

Instituttene økte ansvar for forskerutdanningstilbud og oppfølging av den enkelte kandidat, må kombineres med et koordinerende organ, et programråd. Rådet vil i sammensetning og virkemåte ha likhetstrekk med Studierådet, og bestå av forskningslederne (el. tilsv.) fra hvert institutt, 2 stipendiatrepresentanter oppnevnt av fakultetet og den ansvarlige for fakultetets felles ph.d.-tilbud. Rådet ledes av prodekan for forskning og vil normalt ha 2 møter pr. semester.

Fakultetet har det overordnede ansvaret for forskerutdanningstilbudet. Ph.d.-programmet og kvalitetssikring vil tematiseres i ordinære møter mellom fakultetsledelsen og instituttene. I tillegg vil et ph.d.-programråd bl.a. sørge for ensartet praksis for godkjenning og vektning av innhold i opplæringsdelen, koordinere fakultetets fellestilbud til alle kandidatene og koordinere tilbud til kandidater ved fra flere institutter. Programrådet må også godkjenne opptak til ph.d.-programmet (for kandidater uten stipendstilling ved HF), etter innstilling fra relevant institutt.

Forskerutdanningstilbudet skal være i tråd med programplan, nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk og ph.d.-forskriften. Fakultetet, som eier av ph.d.-programmet, må ha mandat til å regulere innholdet og stille krav til instituttene.

Finansieringsmodell

Kostnadene ved forskerutdanningstilbudet ved HF vil bli dekket ved en kombinasjon av overføringer til instituttene, som resultatmidler og tilskudd pr stipendiat, og penger på fakultetets budsjett for å støtte ph.d.-tiltak etter søknad fra instituttene og for å finansiere fakultetets fellestilbud på ph.d.-programmet. Størrelsen på overføringen av forskerutdanningsmidler vil med dette delvis være bestemt av antall stipendstillinger ved instituttet.

Ordninger for å kompensere institutter som i utstrakt grad gir kurstilbud til kandidater tilknyttet andre institutter må vurderes.

Ved vurdering av søknader fra instituttene om midler til ph.d.-tiltak, vil det legges vekt på samarbeid mellom institutter og med andre enheter, i tillegg til kvalitet.

Institutt

- Tilskudd pr. stipendiat. Midler øremerket veiledning og ph.d.-tilbud
- Resultatmidler, pr. avlagt dr.grad. Forskjellig sats ved innlevering til normert tid og innlevering etter normert tid.

Fakultet

- Penger til ph.d.-tiltak som fordeles etter søknad fra instituttene.
- Finansiering av fakultetets fellestilbud

Stipendfordeling og –tilsetting

Med dagens organisering er det ph.d.-linjene som behandler stipendsøknader etter åpen utlysning. Forslaget til omorganisering innebærer at fakultetet isteden vil fordele ledige stipendstillinger til instituttene, og at instituttene gjennomfører utlysning og søknadsbehandling i henhold til ordinære prosedyrer. Fakultetet vil stille krav til komité sammensetning i de tilfellene utlysninger går på tvers av flere institutter. Stipendstillingene vil bli fordelt etter søknad fra instituttene, men stillinger kan også fordeles strategisk etter ulike kriterier og i ulike prosesser.

Integrering av kandidatene i forskningsmiljøer bidrar til et godt forskerutdanningstilbud, med tett oppfølging og god progresjon. Alle kandidatene ved fakultetets ph.d.-program skal sikres tilknytning til aktive forskningsmiljøer med solide nettverk. Ved fordeling av stipendstillinger vil det legges vekt på forskningsmessig kvalitet (sterke miljøer med gode prosjekter og velfungerende nasjonale og internasjonale nettverk) og kvalitet i forskerutdanningen (gjennomføringsgrad). Vi vil derfor ikke lenger lyse ut ph.d.-stillinger i hele HFs fagbredde, uten hensyn til kvalitet og innretning av det fagmiljø som søkerens forskerutdanning skal foregå innenfor. Stipendstillinger vil i større grad konsentreres mot fagområder der vi

har best mulige forutsetninger for å tilby en god forskerutdanning. Dette er i tråd med krav om kvalitet og forventninger om integrering slik de er formulert i UiOs plattform for ph.d.-utdanning (se s. 4).

Skal fakultetet omorganisere ph.d.-programmet eller beholde dagens ordning?

Er det positive erfaringer med dagens ordning fakultetet bør ta vare på og bygge inn i ev. ny organisering?

Er det forslag til endringer i den foreslåtte organiseringen som vil gi våre kandidater et enda bedre forskerutdanningstilbud?

Frist for høringsuttalelser er 4. juni. Instituttene uttalelser legges på saksnr 2012/5656 i ePhorte innen fristen.

Med hilsen

Einar Lie
Prodekan for forskning

Thorbjørn Nordbø
Assisterende fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Rasmus G. Andresen
22858313, *r.g.andresen@hf.uio.no*